

Vergaderjaar 2023–2024

29 279

Rechtsstaat en Rechtsorde

Nr. 815

BRIEF VAN DE MINISTER VOOR RECHTSBESCHERMING

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 10 oktober 2023

Op 5 september 2023 is het Rapport visitatie gerechten 2022–2023, met als titel «Kwaliteit van rechtspraak: versterking door samenwerken», uitgebracht. Dit rapport is in opdracht van het PRO (de presidenten van de gerechten en de Raad voor de rechtspraak) tot stand gekomen. Hierbij bied ik uw Kamer graag het visitatierapport 2022–2023 aan.

Aanleiding

De visitatie is een van de belangrijkste instrumenten van het kwaliteitszorgsysteem van de Rechtspraak. Iedere vier jaar vraagt de Rechtspraak een onafhankelijke visitatiecommissie onderzoek te doen naar de zorg voor kwaliteit binnen de rechterlijke organisatie. Het onderzoek is richtinggevend voor de wijze waarop de Rechtspraak werkt aan voortdurende verbetering van de kwaliteit. Daarnaast is de visitatie een verantwoording en reflectie van de Rechtspraak – als derde staatsmacht – ten behoeve van de samenleving. De focus van de (vijfde) visitatie is gericht op de professionele standaarden: kwaliteitsnormen voor het rechterlijk handelen die rechters met elkaar hebben ontwikkeld.

Bevindingen en aanbevelingen

De Visitatiecommissie constateert dat de Rechtspraak de afgelopen jaren een enorme ontwikkeling heeft doorgemaakt. Er is steeds meer oog voor de rechtzoekende en het effect van rechtspraak op de maatschappij. Er wordt geprobeerd om rechtszaken begrijpelijker te maken, sneller af te handelen en toe te snijden op individuele situaties. Tegelijkertijd staat de Rechtspraak onder druk. De zaken zijn complexer geworden en er zijn te weinig mensen om het werk te doen. Het handelen van de rechter ligt bovendien steeds meer onder een vergrootglas. Toch lukt het om de vakinhoudelijke kwaliteit te behouden. Dat is een grote prestatie. Maar volgens de Visitatiecommissie beperkt kwaliteit van rechtspraak zich niet tot vakinhoudelijke kwaliteit. Het gaat er ook om hoe alles georganiseerd is en wat de samenleving nodig heeft. Om in de toekomst goede

rechtspraak te kunnen blijven bieden, is het noodzakelijk daarin te investeren.

De Rechtspraak heeft ondanks de moeilijke omstandigheden goede vakinhoudelijke kwaliteit geleverd, zegt de commissie. Maar kwaliteit bestaat uit meer dan vakinhoudelijke kwaliteit. Het is de commissie opgevallen dat er binnen de Rechtspraak weinig debat is over wat onder kwaliteit wordt verstaan en welke prioriteiten moeten worden gesteld. De commissie vindt het verstandig hier meer en explicieter over te debatteren in de Rechtspraak. Ook vindt de commissie dat er landelijk meer eenduidigheid moet komen over wat onder kwaliteit wordt verstaan en welke prioriteiten de Rechtspraak daarin stelt.

De Visitatiecommissie heeft bij haar onderzoek speciaal gekeken naar de professionele standaarden van de rechters. Dat zijn de kwaliteitsnormen die rechters hebben ontwikkeld. Over sommige aspecten van de standaarden bestaat veel discussie binnen de Rechtspraak. De Visitatiecommissie geeft tips om daar meer helderheid in te krijgen. In ieder geval is het belangrijk om te investeren in het samenspel tussen het rechterlijke domein en het organisatiedomein. De kunst is om ze niet tegenover elkaar te plaatsen, maar ze elkaar te laten versterken, zegt de commissie. Ook vindt de commissie dat de samenwerking tussen rechters en gerechtsjuristen aandacht verdient. Verder raadt de commissie aan, waar dat mogelijk is, wetenschappelijk onderzoek te gebruiken om meer duidelijkheid te krijgen over welke oplossingen goed werken.

Digitalisering en innovatie kunnen sneller en effectiever, zegt de commissie. Bijvoorbeeld door aandacht te besteden aan uniformering van werkprocessen, wetenschappelijk onderzoek naar de effectiviteit van innovaties en aan de wijze waarop innovaties worden gefinancierd. De aansturing van de digitalisering en innovatie kan slagvaardiger. Ook gaat de commissie in op personele schaarste, de rol van bestuurders en managers en de toekomstrichting.

Het rapport geeft 10 kernaanbevelingen voor iedereen in de Rechtspraak, onder andere over het gelijktrekken en optimaliseren van processen, digitalisering en blijven investeren in onderlinge samenwerking op alle niveaus binnen de organisatie.

Vervolg

De Raad voor de rechtspraak is in een eerste reactie positief over de aanbevelingen. Een meer uitgebreide bestuurlijke reactie volgt nog. Nadat ik deze reactie heb ontvangen zal ik uw Kamer nader informeren over de opvolging van het visitatierapport.

De Minister voor Rechtsbescherming,
F.M. Weerwind